

Obywatelu – zadbaj o swój las!

Fot. Andrzej Jermaczek - wszystkie

W ostatnich latach gwałtownie rośnie pozyskanie drewna w lasach. Po fali „ekologizacji” gospodarki leśnej, Lasy Państwowe wycofują się z dotychczasowych proekologicznych rozwiązań. W ramach gospodarki leśnej pojawiają się koncepcje inwestycyjne: drogi leśne oraz pomysły zabudowy i regulacji potoków, niekiedy zgłaszane pod nazwą „realizowania małej retencji”. Udział obywateli w konsultacjach społecznych może to zmienić, może być gwarancją zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej.

Większość lasów w Polsce to lasy państwowe pozostawione w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego – Lasy Państwowe. Oznacza to, że Lasy Państwowe „jedynie” gospodarują powierzonym mieniem, ale wpływ na to jaki kształt będzie miał las, ma każdy z nas. Proces zarządzania obszarami leśnymi w Polsce, należącymi do Skarbu Państwa, a zatem do wszystkich Polaków, umożliwia obywatelom udział w tworzeniu specjalnych planów, nazywanych Planami Urządzenia Lasu, w skrócie PUL. Niestety obywatele zbyt rzadko uczestniczą w spotkaniach dotyczących przygotowania i przyjęcia planów, decydujących o kształcie gospodarki leśnej na okres 10 lat, co sprawia, że głos społeczny nie jest uwzględniany.

PUL jest podstawowym dokumentem gospodarki leśnej opracowywanym dla każdego nadleśnictwa, zawierającym opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania i sposoby prowadzenia gospodarki leśnej. PUL sporządza się dla lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, natomiast dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa sporządza się Uproszczone Plany Urządzenia Lasu. Jest to dokument sporządzany na okres 10 lat (co roku powstają plany dla ok. 1/10 nadleśnictw w Polsce), co sprawia, że kolejna szansa na zmianę ma miejsce dopiero po tak długim okresie.

W skrócie, PUL przede wszystkim określa, ile drewna można maksymalnie pozyskać z lasu w ciągu 10 lat, a sposób jego pozyskania ma zapewnić, by była to ilość drewna odpowiadająca „zrównoważonemu użytkowaniu” lasu, tj. użytkowaniu nie pogarszającemu

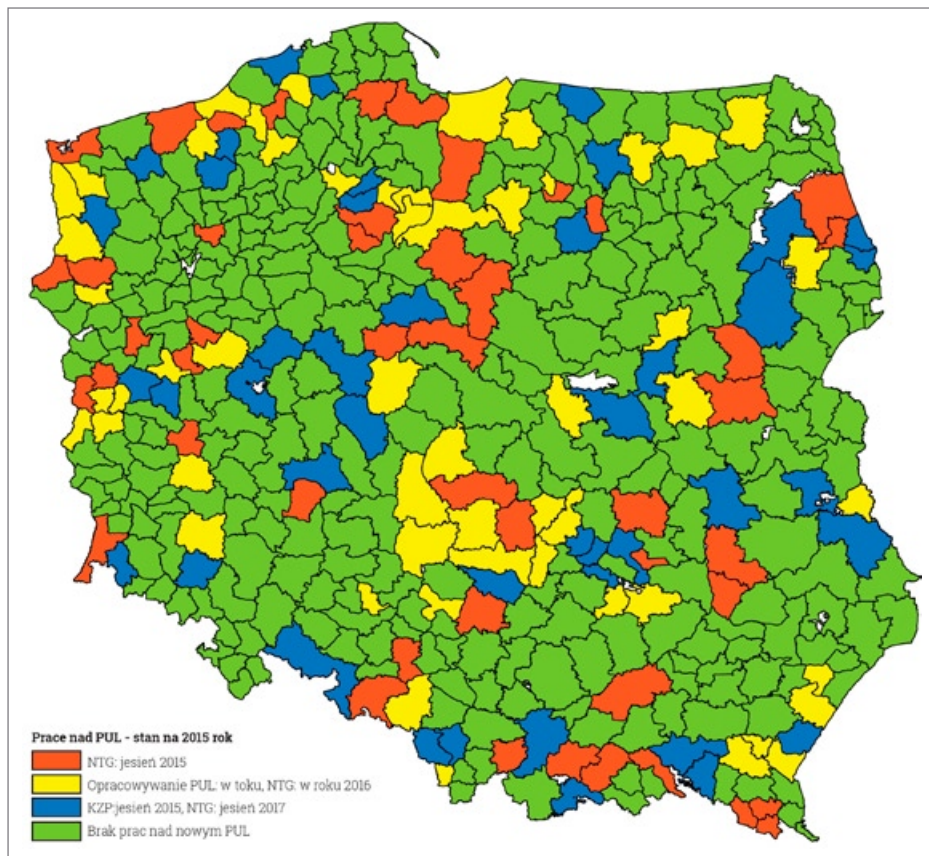
stanu zasobów leśnych. Jednakże zgodnie z nowelizacją art. 18 ust. 4 pkt 3a ustawy o lasach, ograniczenia etatowe stosuje się tylko do użytkowania rębego, natomiast pozyskanie przedębne nie jest z góry ograniczone w planie, lecz ma być wynikiem prawidłowego wykonania zabiegów pielęgnacyjnych na określonej powierzchni. Pozyskanie przedębne nadal jest szacowane w planie, ale nadleśniczy nie jest związany zakazem jego przekroczenia.

W praktyce, PUL to kilka grubych tomów:

- elaborat (opisujący zasoby leśne nadleśnictwa oraz uwarunkowania i zaplanowane sposoby gospodarki leśnej);
- opisy taksacyjne, czyli opis każdego drzewostanu wraz z tzw. „wskazówką gospodarczą” czyli zaleceniem, jakie działania (w tym jakie cięcia) mają być w danym drzewostanie wykonane – choć jest to tylko wskazówka dla nadleśniczego, zwykle gospodarka leśna dąży do wykonania tych zapisów;
- Program Ochrony Przyrody, podsumowujący walory przyrodnicze nadleśnictwa i działania potrzebne dla ich ochrony.

Do planu sporządza się także tzw. Prognozę Oddziaływania na Środowisko, która ma być dowodem, że gospodarka leśna nie wpłynie negatywnie na środowisko. W tym celu zwykle analizuje się lokalizację zaplanowanych działań gospodarczych (w tym cięć) w stosunku do znanych stanowisk cennych gatunków i ekosystemów i uzasadnia, że skala, sposoby wykonania i rozmieszczenie przewidywanych działań nie wpłyną niekorzystnie na zasoby tych gatunków i ekosystemów w nadleśnictwie (ani w formach ochrony przyrody, np. w obszarach Natura 2000).

Procedura sporządzania PUL regulowana jest wewnętrznymi przepisami Lasów Państwowych, wprowadzonymi Zarządzeniem

**Mapa nadleśnictw gdzie aktualnie trwa proces związany z opracowywaniem nowego PUL.
Więcej informacji znaleźć można na geoportalu strażniczym: www.straznicypuszczy.pl**

Nr 55 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 21 listopada 2011 r. w sprawie Instrukcji Urządzania Lasu.

W trakcie opracowywania PUL – my, czyli społeczeństwo, mamy możliwość uczestniczenia w tworzeniu PUL. Ta partycypacja wyraża się w możliwości uczestnictwa w organizowanych przez RDLP naradach (tzw. Komisjach), zapoznania się z „Załoženiami do sporządzenia PUL”, składania uwag i wniosków do tych założeń, zapoznania się ze sporządzonym projektem PUL i prognozą jego oddziaływania na środowisko, składania

uwag i wniosków do projektu PUL we wskazanym terminie (co najmniej 21-dniowym). Praktyczna możliwość wpływu na treść planów istnieje na etapie posiedzenia Komisji Założeń Planu oraz Naradzie Techniczno-Gospodarczej. Teoretycznie także na Komisji Projektu Planu, ale na tym etapie plan jest już sporządzony, więc zarówno zamawiający, jak i wykonawcy nie są zbyt chętni do wprowadzania jakichkolwiek zmian.

Aby złożyć uwagi i wnioski do PUL wystarczy śledzić BIP Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w swoim regionie i w wyzna-

czonym, co najmniej 21-dniowym terminie złożyć swoje zastrzeżenia. Sposób składania uwag i wniosków jest całkowicie odformalizowany. Wystarczy podać na co wykonawca ma zwrócić uwagę i pismo wysłać pocztą do Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w formie pisemnej, albo drogą elektroniczną. Nie jest konieczne posługiwanie się podpisem elektronicznym, wystarczy zwykły e-mail. Można złożyć też osobiście.

Wnioski i uwagi do PUL można wносить do całego planu, ale dla przyrodnika najważniejsze elementy to zwykle:

- szczególnie cenne przyrodniczo drzewostany, które nie będą poddane cięciom, albo które będą zagospodarowane w specyficzny, nietypowy sposób (wymaga to zwykle zaliczenia ich do tzw. gospodarstwa specjalnego oraz ujęcia odpowiednich zapisów w planie lub w programie ochrony przyrody);
- wieki rębności dla poszczególnych gatunków drzew, używane do obliczania, ile

drewna można będzie pozyskać w nadleśnictwie, a w konsekwencji pośrednio wpływające na wycinkę starych drzewostanów;

- etat, czyli zaplanowany rozmiar pozyskania drewna, o znaczeniu jak wyżej;
- decyzje o rozpoczęciu procesu wycinania i odnawiania – tzw. rębni – poszczególnych drzewostanów;
- typy i cechy rębni, czyli sposoby wycinania i odnawiania drzewostanów, od których zależy struktura przyszłych drzewostanów;
- składy gatunkowe drzewostanów na poszczególnych siedliskach, do jakich będą dążyć leśnicy;
- modyfikacje gospodarki leśnej potrzebne dla ochrony przyrody, które mogą być ujęte w Programie Ochrony Przyrody.

Ponadto, można wnieść uwagi do przedstawianej wraz z planem Prognozy Oddziaływania na Środowisko, dotyczące np. uwzględnionych informacji przyrodniczych

albo metodyki, rzetelności lub trafności przedstawionych w prognozie analiz.

Pozostaje jeszcze pytanie, w jaki sposób możemy wpłynąć na gospodarkę leśną, w sytuacji, kiedy PUL dla danego nadleśnictwa został już przyjęty? Przede wszystkim starając się o utworzenie form ochrony przyrody (np. rezerwat, obszar chronionego krajobrazu, pomnik przyrody, użytek ekologiczny). Przy wyborze konkretnej z nich należy się zastanowić co chcemy chronić? Inna bowiem, bardziej sformalizowana droga będzie do utworzenia parku narodowego, inna zaś, mniej skomplikowana - do utworzenia pomnika przyrody. Różne formy ochrony przyrody będą też inaczej funkcjonować. W praktyce, tylko status parku narodowego lub rezerwatu przyrody spowoduje wyłączenie fragmentu lasu z typowej gospodarki leśnej, natomiast status pomnika przyrody może ocalić przed zniszczeniem pojedyncze obiekty, np. drzewa, wodospady lub skały. Prawo do wnioskowania o ustanowienie form ochrony przyrody ma każdy z nas.

Wniosek o utworzenie danej formy ochrony przyrody należy skierować do organu, w którego gestii jest jego ustanowienie (dla rezerwatu przyrody jest to RDOŚ, dla pomnika przyrody, użytku ekologicznego, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego – Rada Gminy). W uzasadnieniu wniosku, należy wykazać, że dany obszar jest przyrodniczo cenny i spełnia kryteria ustawowe. Aby uzasadnienie było przekonujące, wcześniej należy zgromadzić jak najwięcej informacji o obiekcie. Do wniosku najlepiej załączyć dokumentację fotograficzną oraz wyrys z mapy i wypis z ewidencji gruntów działek, na obszarze których miałyby powstać forma ochrony przyrody.

Partycypacja w opracowywaniu Planów Urządzenia Lasu to nie wszystko. Polskie

prawo przewiduje także konieczność zapewnienia udziału społeczeństwa przy decydowaniu o inwestycjach powstających w lasach. Dla większych inwestycji przewidziana jest procedura Oceny Oddziaływania na Środowisko (OOŚ), a w jej ramach organy władzy publicznej, np. wójt który wydaje decyzje środowiskowe, ma obowiązek zapewnić każdemu z nas prawo złożenia uwag i wniosków. Jednym słowem każdy z nas może wypowiedzieć się czy dana inwestycja mu się podoba czy nie, i z jakich względów. Co istotne nie trzeba być stroną postępowania administracyjnego, ani wykazywać jakiegokolwiek interesu prawnego.

Inwestycje w lasach muszą być przemysłane, a udział obywateli w konsultacjach społecznych może być gwarancją zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej.

Anna Sowa-Smoleń

Projekt pn. „Twój głos ratuje Twój las – początek partycypacji społecznej w zarządzaniu lasami” realizowany przez Fundację Dziedzictwo Przyrodnicze we współpracy z Fundacją WWF Polska współfinansowany z Funduszy Europejskiego Obszaru Gospodarczego w ramach programu Obywatele dla Demokracji. Celem projektu jest wsparcie udziału społecznego w procesie opracowywania przez instytucje publiczne, wieloletnich planów gospodarowania lasami oraz planowania inwestycji w lasach oddziałujących negatywnie na przyrodę. Więcej informacji można znaleźć pod adresem: <http://przyrodnicze.org/>